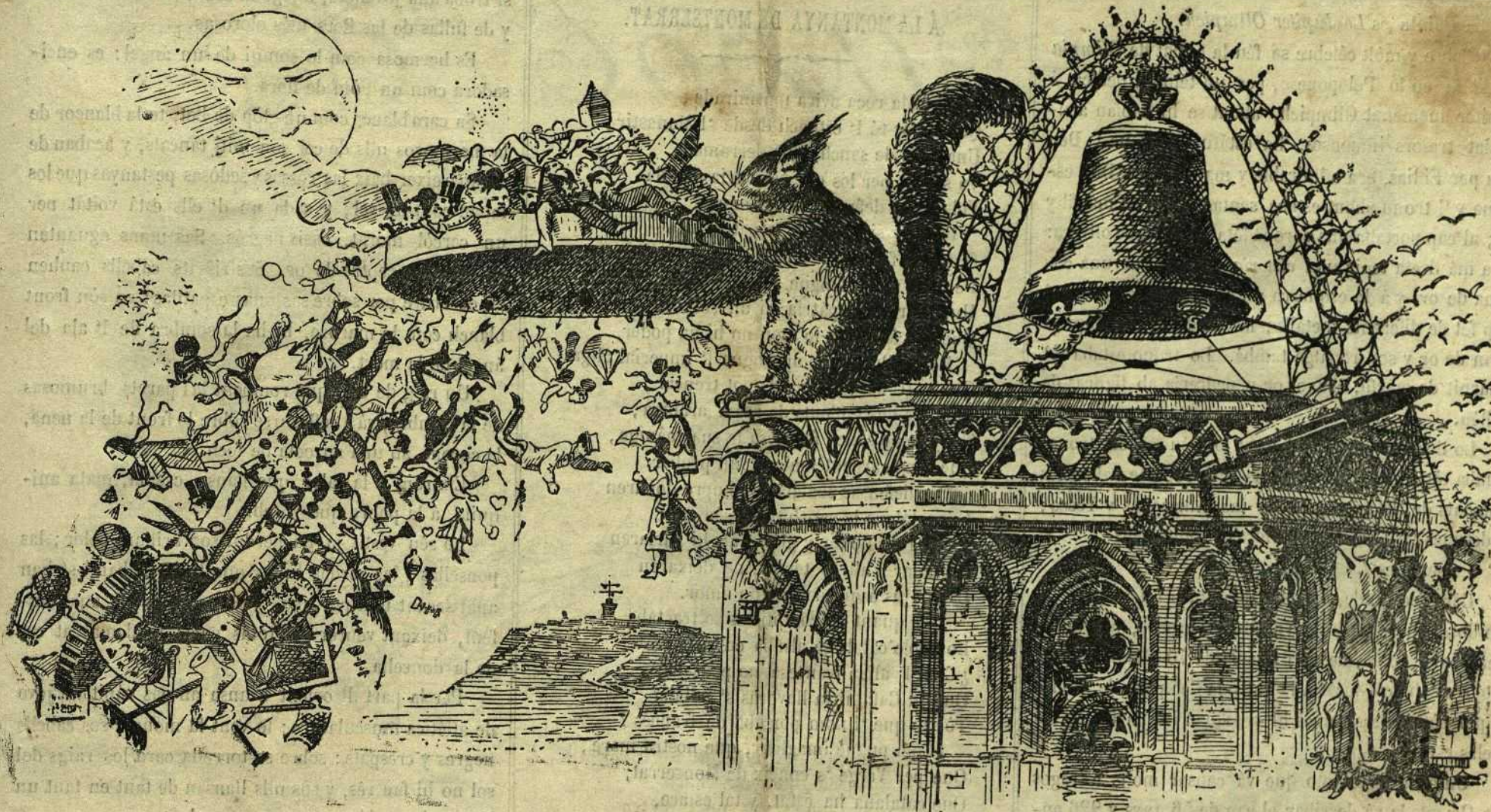

2 quartos lo número.

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ,

Carrer del Pi, núm. 5.

LO ESQUIROL.

2 quartos lo número.

PUNTS DE VENCA,

Las principales librerías.

Semmanari literari, crítich y festiu.

Distreurer y judicar—se proposa LO ESQUIROL,—pren *pinyons*, *pinyas* no 'n vol—ni habérselas de *espinyar*.

LAS SET MARAVELLAS DEL MON.

Hi ha coses que tòthom las sab de haberne sentit parlar mòlt, que tòthom las anomena y las cita, pero que la major part de gènt no sab lo que signifiquen y á voltas hasta lo que són.

Aqueixa es una de ellas.

¿Qui no ha sentit parlar y fins qui no ha citat las set maravallas del món? ¿Pero aquets que las citan, saben en que consisteixen? Creyem que entre 'ls mòlts, n' hi haurá alguns qu' ho ignoran. A ells donchs dirijim aquest article.

Sentat aqueix principi, comensarem, encara que mòlt compendiada, la descripció de las set maravallas del món.

La primera es *Lo Mausóleo*.

Lo Mausóleo era un sepulcre que la reyna Artemisa fèu erigir á sòn espós Mausólo, en la ciutat de Alicarnaso capital del regne de Cària. Tenia aqueix sepulcre una estensió de 60 peus de Nort á Sud; los fròntis no eran tant amples; sa circumferencia contaba 441 peus, tenia 36 columnas y sa elevació era de 12 metros y mitj (ó siguin, segons antiguament se contaba 25 còlses).

Los arquitectos que li varen treballar fòren quatre, Scopas, Timoteo, Leochares y Briaxis.

Era tant gran lo amor que professaba Artemisa á sòn espós, que morí de sentiment á causa de habér-

seli mort Mausólo: apesar de aixó no 's vá interromper la gran obra. Pithio se vá juntar als ja citats arquitectos y aixecá sòbre del *Mausóleo* una piràmide á qual estremitat vá colocarhi un carro de márbre tirat per quatre caballs.

La segona es *Lo Temple de Jerusalem*.

Lo rey Salomon, segons Josefo, fèu construir aqueix *Temple* en lo mont Dória mil anys antes de la vinguda de Jesucrist. Set anys vá durar sa construcció; aqueixa gran obra se dividia en quatre parts contingudas tòtas dintre del edifici, aixó es, *Lo Vestibol dels gentils*, lo dels *Jueus*, lo dels *Sacerdots* y lo *Sancta Sanctorum*.

Lo Vestibol del gentils tenia 500 passos de ruedo y en tòt lo sèu voltant hi havia una altra galeria sostinguda per altas columnas de márbre que miraban á las quatre parts del món. Desde aqueix vestibol se passaba al dels *jueus*, rodeijat també de primorosas galerías: lo paviment era de márbre de diferents colors, las parets estában cobertas de or pur y las portas de planxas de plata. Desde aquest se anaba al dels *sacerdots* que tenia 20 metros de llargada y 10 de amplada: al mitj hi havia lo altar de los *Holocausts*, tòt de bronze que deuria tenir uns 5 metros; en cada un de sos costats tenia 10 copas ó vasos grans també de bronze, ornats ab figuras. Luego hi havia *Lo Pòrtich* que tenia 40 metros de llarch per 5 de ample, desde ahont s' entraba al temple sense sostre,

que era de 30 metros de llarch, per 10 de amplada. Era tanta la suntuositat de aqueix temple, que en sos costats tenia 10 grandiosos candeleros de 7 brassos y altrás tantas llantias y taulas de or.

Y per últim s' entraba al *Sancta Sanctorum*, que tenia 10 metros en quadro. A més de estar las parets una mitat cobertas de or y l' altra de or y pedras preciosas, guardaba un tresor de més de un mil-lió de preciositats, com taulas, candeleros, copas, vasos, incensers, platos, llantias y ornaments pontificals, tòtas de or, plata y pedras preciosas.

La tercera es *Lo Temple de Diana*.

Lo arquitecto Clesifon, vá ser qui vá delinear aqueix maravellós Temple construït en Efeso. 400 anys vá durar sa construcció y vá contribuir á pagarla tòta l' Asia. Tenia de llargada 485 peus y 220 de ample: estava sostingut per 127 columnas, donada cada una per un rey. Erostrato hi vá ficar foc 356 anys antes de la vinguda de Cristo, perdense riquesas inmensas de incalculable valor.

La quarta son *Los Murs de Babilonia*.

Eran aqueixos Murs tòts de bronze macís: y formaban un quadro perfecte. Cada costat tenia 5 llèguas formant un circumferencia de (480 estadis) ó siguin 20 llèguas. Tenian 350 peus de altura y un gruix de 87. A cada un de dits costats hi havia 25 portas. Los historiadors atribueixen aqueixa maravalla al rey Nabucodonosor.

La quinta es *Lo Júpiter Olímpich*.

Cèlebre y molt cèlebre se feu la ciutat de *Olimpia* de *Elida* en lo Peloponeso, per un temple dedicat á Júpiter anomenat Olímpich, ahont se hi habian acumulat tresors inmensos. La estàtua de aquest Dèu feta per Fidias, era admirable y maravillosa. Dita estàtua y 'l trono ahont estava sentada, era de marfil y or; al cap portaba una corona feta de fullas de olivera: á la má dreta tenia una *victoria* de marfil ab una corona de or, y á la esquerra un céptre ab una áliga al cap fet de diferents metalls; las sandalias de Júpiter eran de or y son ropatge també. Lo trono estaba tot guarnit de marfil, ébano, or y pedreria ab figuras de rellèu.

Lo lloch ahont era col·locat lo Dèu y son trono, estaba tot adornat de pinturas que representaban los combats de Hércules y lo de las Amazonas y Teseo; y despues las Gracias, las Horas y molts déus.

La sexta es *Lo Colós de Rodas*.

Cáres de Linde, deixeble del famós Lucipo, vá fer en dotze anys una famosa estàtua de bronze, que representaba á Apolo, de una alsària de 70 còltes. Aqueix Colós estaba col·locat á la entrada del pòrt de Rodas y per sòta de sas cames hi passaban los navios ab las velas estesas.

Un gran terremoto que vá causar molts estragos en Orient, la vá derribar al cap de 56 anys y 226 antes de Jesucrist. 894 anys de-pues, se van trobar encara trossos de bronze que pesaban 7200 quintás.

Y la séptima son *Las Piramides de Egipte*.

Aqueixas grandiosas piràmides se troban á poca distancia del Cairo construïdas en tèmps dels Faraons, per enterrarlos.

Moltes son las que hi ha allí, separadas las unas de las altrás per uns doscents passos, pero la principal es la que 's creu construïda per *Cheops*, encara que per aixó tótas, segons han dit molts viatjers que hi han entrat, tenen lo interior igual. Té la piràmide de *Cheops* 473 peus de elevació. Sa entrada 's trôba á la mitat de la alsada, pero com tótas van forman esgraons, s' hi pòt pujar molt bè.

Per sa construcció 's creu que s' hi van emprar 20 anys y 360,000 treballadors.

Tals son lectors, las set maravellas, glòria de la antiguitat.

FOLLETÍ.

(2)

LA PUBILLETA DE GABÁ.

NOVELA ORIGINAL.

CAPÍTOL SEGON.

Com un caballer que no tenia cap pèl de tonto, fou enganyat per un rustich, que tenia segons dehan, molts pèls de ruch.

Era lo dia primer de Maig de l' any 1055, cosa de las set del matí, quant Aymerich Bernat, Carlá del Castell de Castelldefels, posá l' albarda á lo seu rossi, penjá de ella una botella plena de alló del bó, y unas alforjas, en las quals portaba un poch de pá de forment y un trosset de carn de cabra rostida á la graella, y montant á dit burro, se encaminá xano, xano, al Castell de Aramprunyá per tenir certa entrevista ab Gondesvall senyor de ell, sobre la defensa de la costa.

Se habian vist en efecte, en la mar, algunas gale-ras bastant tripuladas, que apareixian ser de enemichs; y corria la veu de si se habian arribat á la cala gran de las montanyas de Garraf. Absort en sos pensaments caminaba lo bon home sens advertir, que 'l sol picaba ja de fort, y encara tal volta més las moscas, que 'l laceraban en las mans y en la cara sens compassió ni

Á LA MONTANYA DE MONTSERRAT.

En cada roca ovira ma mirada,
Quant per tú l' estench desde 'l Monastir,
Una gòta de sanch, que derramada
Va serne, per los que sa patria amada
Volgueren defensar fins á morir.

Baluart sigueres de la patria mia
Quant lo francés robarla va voler;
Pero en vá pretengue sa rábia impia
Humillar á ma pátria ni un sol dia,
Que per ferho en lo mon no hi ha poder.

En lo Bruch, compregue l' imperial áliga
Que 's troba qui sas alas pot trencar;
Puig los descendents de rassa arábica,
Tenyint ab sanch francesa la sua màniga,
Que sanch ardent tenian, van probar.

Per defensar sos llars, sempre donaren
Los catalans la sanch de lo seu cor;
Y quaa de honor y glòria als hi parlaren
Per anar á altrás terras, ne deixaren
Las noyas á qui daban son amor.

Y si quant de conquestas se tractaba
Lo poble catalá se alsaba en pés;.....

¿Com l' áliga francesa no pensaba,
Que 'n Catalunya llavors s' odiaba
Tot lo que 'l nom portaba de francés?

¿Com pugué imaginar, que nostra mare,
Que per Verge 's coneix de Monserrat;
Que catalana ha estat, y tal es are,
Un dia ne vingués, en que portare
Un nom no catalá, si afrancesat?

Bè feren nostres pares defensantne
Nostre rey, llibertat y religió;
Perque estos tres emblemas destrozantne
Era igual, que si anessin arrencantne
De la vida del poble la rahó.

Y si á pretendrer tornaban avuy dia,
Lo que trahint, no van tenir llavors,
Lo poble catalá en pés se alsaria,
Religió y llibertat defensaria
Fins á no quedar sanch dintre sos cors.

LA MORT DE LA PRIMAVERA.

Era lo dia vint y hu de lo present Juny: prop lo sol de lo meridiá s' aixecaba majestuós per l' espay, deixant á son pas un rastre de llum y foch.

En una cambra formada per núvols blanchs com lo liri, vermells com la grana, y daurats com lo sol,

pietat. Perque haveu de saber, que lo bon Aymerich, encarregat vuit dias antes de la Carlania de Castelldefels, se havia enamorat com un tonto de una pubilleta de Gabá á qui vegé casualment en la pórt de sa casa al passar per aquell poble.

Propi es de la condició y fragilitat humana, voler menjar quant se té gana, voler veurer quant se té set, y voler dormir quant se té son: y de eixas tres cosas se vegé assaltat lo pobre Carlá quant arribá á la font dita del Ferro, que es un manantial de aigua ferrujinosa situat en un bosch més allá de mitj camí de Gabá á Aramprunyá. A las horas eix bosch era molt espés; sos arbres seculars extenian sas frondosas ramas entreteixintlas unas ab altrás, de modo que formaban una especie de toldo ó volta que venia casi á impedir la comunicació dels raigs solars. Inmediatas á dita font habia dos pedras grosas, en las que se sentaban los passatgers cansats anant de llongas terras al Castell de Aramprunyá. En una de ellas hi habia encara alguns petits rosegons de pá de sègul y fabons y alguna fulla de ensiam dolenta, lo que demostraba la recient permanencia de algun rustich en aquell siti, que habia tal volta acudit á refrigerar la sua boca ab aquella aigua medicinal, pero de molt mal gust per los que ab ella se volen recrear.

Arribá lo Carlá Aymerich: prengué la botella y las alforjas, las posá sobre l' altre pedra, y deixá llibre al animal perqué en aquella floresta procurás re-

si troba una joveneta, aijeguda sobre un llit de núvols y de fullas de las flors més olorosas.

Es hermosa com lo somni de un ángel: es encisadora com un pòm de flors.

Sa cara blanca com un glòp de llet, te la blancor de la mort: sos ulls de cel son mitj tancats, y acaban de desapareixer baix las ròssas y sedósas pestanyas que los tapan com un vel; y cada un d' ells está voltat per un cercòl morat, casi negrós. Sas mans aguantan ab pena un ceptre de or. Sos rissats cabells cauhen en desòrdre per sobre sas nuas espatllas: en són front blanch com lo marbre, hi ha la sombra de l' ala del ángel de la mort.

Un raig de sol, que rompent las parets brumosas de la cambra, vá á reflexarse sobre lo front de la nena, la corona ab una aureola de foch.

Eix raig ó la calor que llansa, crema, mata aniquila, á la pobre que 'l reb.

Lo seu vestit ja ha perdut son brillant color; las ponsellas y las verdas fullas que 'l formaban, s' han anat secant una per una, y lo teixit s' ha anat desfent, deixant veurer per tótas parts lo demacrat cos de la doncella.

Per la part d' orient avansa ab pas rápit un jove de atlética musculatura: lo vent fá mourer sos cabells negres y crespats: sobre sa torrada cara los raigs del sol no hi fan rès, y sos ulls llansan de tant en tant un llampech que demostra un cor ardent.

Son vestit d' espigas y fruitas, no l' embrassa per caminar, y son pas es segur per sobre lo camí nuvolos que segueix y que va á parar á la cambra ahont está morint la doncelleta.

A cada pas del jove, deixa escapar un sospir la moribunda, sa boca s' obra deixant veurer un rastell de perlas y sos ulls llensan una débil mirada á n' al sol que la está matant.

Sa boca deixa escapar un ¡ay! débil y apagat, en lo mateix moment en que lo jove entra en la cambra; ¡ay! ab que s' en vá l' última esperansa de la joveneta; ¡ay! que s' en dú son últim sospir, enduentsen en sas ondulacions, per lo espay l' ánima de aquella noya, de aquella verge.

En aquell moment lo sol passaba per lo meridiá. En aquell moment lo sol estaba en Cáncer.

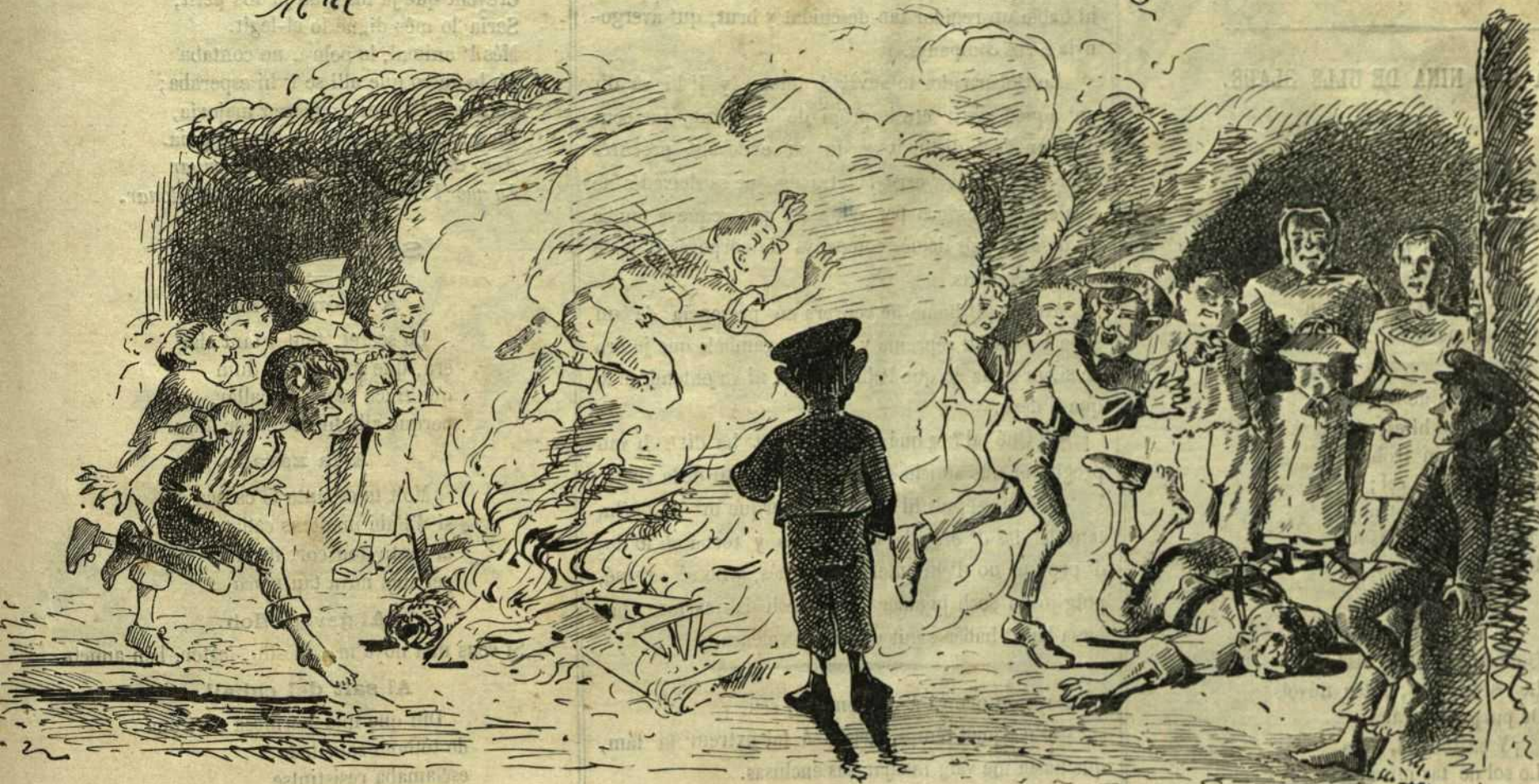
La joveneta era la Primavera que deixaba ab sa

focilarse ab las herbas, que en abundancia hi trobaria, y la bèstia, usant de sa llibertat, comensá sa feyna olfatejant alguna cosa que l' hi indica burra, y alsant lo morro al cel com si volgues darl' hi gracias de un tal favor, espetá un alegre y melodiós cant, que recorregué tóts aquells contorns, y fugí per aquelles enramadas com si un llamp se l' emportés.

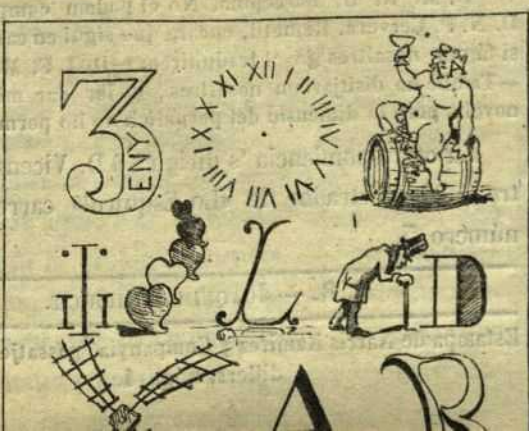
Encara que los Carlans eran caballers y de sang blava com los demès de sa classe, y tenian sas armas y son respectiu escut, ab tot usaban de caball solament en lo trànsit de una batalla; pero en sos viatjes més ó menos llarchs, se valian comunment de un mul ó mula, burro ó burra, perqué en aquell patriarcal tèmps, en Catalunya eran tinguts per estats honrosos y de estimació, aquells que menjaban pá de forment y anavan á caball sobre rossi, mula ó mul encara que no fós caball; aixis fou que un ruch era tingut en gran estima, y lo perdre-lo en un noble era arrencarli un caixal. Lo Carlá Aymerich se sentá en l' altre de ditas pedras; tragué un tros de pá de forment y altre tros de la carn rostida, que portaba; menjá un poch de ells, y al empinar la botella á la salut de la pubilleta, estengué la vista al bosch formant un quadrant de circol ab aquella, y no vejé en ninguna part lo rossi. Contant que estaria detingut pastorant entre los matorrals, se arribá á la soca del arbre immediat á la pedra, y al murmur de la font y gracias als vapors del ví quelá adormit com lo guix.

(Seguirá.)

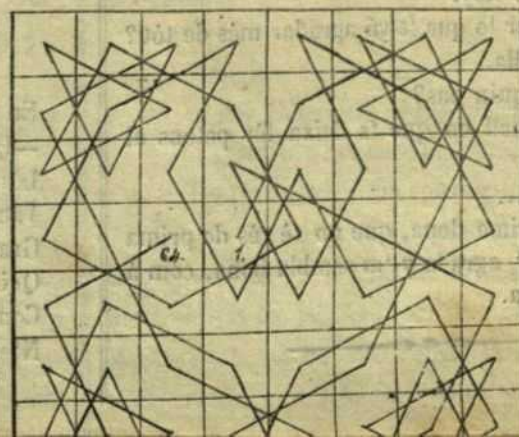
St. Joan

CEROCCLIFICH

Solució del salt del Caball

vida son regnat, y lo ceptre escapat de sas mans vá rodolar als peus del jove aquell, que lo cullí.

Lo jove era lo Estiu, que llavoras comensaba á regnar.

Á UNA NINA DE ULLS BLAUS.

Diuen que tos ulls, nina,
Ne son lo cel
Ab veritat ho diuen,
¡Ne son tan bells!
¡Y qué felis,
Qui per á est cel anarsen
Pogués morir!

Diuen que la ventura
Al món no hi es,
Que si volem trobarla
Hem d' ana 'l cel;
¡Qué tè d' estrany,
Que jo nina la busquí
En tos ulls blaus!

Lo sol á tòts envia,
Quant pel blau s' alsa
Los seus raigs, entre núvols
De purpra y grana;
¡Y en ton cel, nina,
Lo sol de tas miradas
Ni un raig m' envia!

Per qui está perdut, nena,
En la fòsca;
¡Qué grat es quant l' hi arriba
Un raig de sol!
¡Del teu sol fès
Que vingui un raig en la fòsca
De lo cor meu!

ALBUM.

—Ola Ton, ¿has vist *Los dragons de Villars*?

—No, pero he vist los tigres marinos y despues una hiena que diu que desenterra 'ls morts del cementiri y se 'ls menja vius.

Disabte passat en lo astillero várem veurer un fèt extraordinari; várem veurer pescar al bou.

Aixó á vostés als semblará que no tè res de particular y fins se creuran haberho vist á dotzenas de vegadas...

Pues se equivocan, porque la pesca que nosaltres várem veurer, era un bou ab banyas y tòt. Si senyors, un bou que s' havia escapat, no sabem de ahont y buscaba sa salvació en las brutetas aguas del astillero. Dòs llauts, se van destacar en sa persecució y com lo pobret era bou á l' aigua, tòt seguit se vá trobar, atrapat, subjectat, y remolcat, á fora del element qu' havia invadit.

—¿Que 't van semblar los *Dragons dels Campos*?

—Bè, mòlt bè, noy.

—¿Y que va ser lo que 't vá agradar mès de tòt?

—¡Oh! ella, ella.

—¿Pero, en aquin pas?

—Ah... en aquell en que 's deixa fèr petons al clatell.

—Vols dir que...

—Sí, que la prima-dona, que no tè res de prima y mòlt de dona, m' agrada y 'm sembla bona, com á dona y prima-dona.

ANÉCDOTAS.

Al passar un Gobernador la visita als pobles de la provincia de son mando, vá saber que en un d' ells hi havia un regidor tan descuidat y brut, qu' avergonyia á sos companys.

Lo Gobernador lo enviá á buscar y l' hi vá dir qu' aquell vestit era impròpi de un home, que ocupaba un llòch distingit y qu' en endevant procurés anar mès curiós y arregladet, puig que sa deixadés no sols era un desdoro per éll, sino que requeya també en desdoro dels demès companys de corporació y de sos representats.

Aturidit l' home de veurers en presencia de un superior que 'l reprenia y curt de gambals que ja era de sí, ni sabia lo que l' hi passaba, ni va entendre lo que li deya.

—¿Qué tal? ¿qué tal? ¿qué t' ha dit? li van preguntar uns amichs seus al veurel sortir de la visita.

—No ho sé, als hi contestá; porque m' ha parlat tant del dos d' oro, del dos d' oro y torna ab lo dos d' oro que no l' hi entes de res mès, y no sé perquè, puig jo no soch jugador ni coneix las cartas: per forza ha d' haber sigut una mala volensa.

Deya un manyá á un company seu.

—En aquell temps, arribá á tal extrem la fam, que hasta me vaig menjar las enclusas.

—¡No pòt esser!

—Si senyor; remulladas.

—¿Ahont vas, Anton?

—Aquí, á la tabaqueria á comprar un caixonet de conxas.

—¿Conxas?... ¿á quant las pagas?

—A set duros y mitx lo cent, pero no creman gaire bè.

—Donchs vina á casa qu' en tinch una que 'm costa mòlts duros y te la daré per pochs quartos, y t' asseguro que crema á tants com la tractan.

Un espanyol mòlt golafre, anant un dia de camí se vá veurer precisat á dinar en una taula de hostal, ahont hi havia tres francesos; com podan suposar, aixó de haber de dinar ab companyia, á un home com éll, lo vá contrariar bastant: mès apesar de son maj humor, quant l' hostaler vá portar á taula per entrant, una plata ab tres perdius, menja favorita de nostre home, las senyals de la mès viva satisfacció se van pintar en son semblant y apressurat, estirá la mà per apoderarse de la plata; mès, ¡Oh, desgracia! un dels francesos que sens dubte havia previst la seva intenció, ab ánimo de burlarse d' ell, lo guanya en llestesa y duenyo de la plata, se posa una perdiu al plat pronunciant un *sans compliman*: passa las restants á son company, qui á la veu de *sans fasson*, també s' en pren una y dona la plata al altre company qu' es tomba la última en son plat dient *sans ceremoni*. Contens del resultat se gosaban en haber xasquejat la carpanta del espanyol, pero aquest no era home que se apurés per poca cosa. S' aixeca pren, de imprevis las perdius dels plats en qu' es trobavan y.... per tòts los *sans espanyols* esclama, posantselas tótas tres en lo seu plat.

FÁBULA.

En una gran ciutat ó capital,

—Qu' aquí pèl cuento aquet tòt es igual—

Los animals, en plena reunió,

Van tenir una grave discussió,

Grave, puig que 's tractava d' el-legir

Quin d' entre ells als podria dirigir.

Com que interesaba á grans y á petits,

N' hi varen acudir de tòts partits

Entre 'ls quals hi van haver mòltas rahons,
Puig pèl cas tòts se creyen sèr prou bons,
Fins que lo president va tòt formal
Apelar al sufragi universal,
Creient que ja fòs gran ja fòs petit,
Seria lo mès digne lo el-legit.
Mès l' animal, lo pobre, no contaba
Ab lo xasco que allí se l' hi esperaba;
Com que 'ls ases tingueren majoria,
Un ruch van el-legir per fèr de guia.
Aixó estimat lector t' ha de ensenyar
Lo que 'l sufragi en si 'ns podrà donar.

SOL-LUCIONS.

A la endevinalla.

Lo secret, tant y tant clar
era, que fins un verduin
que tinch cego, va callar,
perque allí hi vá veurer *llum*.

A la xarada.

Mòlt te espanta la casaca,
si 'l llabi mantens callat,
al sentir ton cor, fletxat
per una noya tan maca.

Al geroglífich.

Si veus una noya maca festhi, lector, bèn amich.

Al salt del caball.

Diu que una hermosa matrona
de tòthom sollicitada,
esclamaba resistintse,
¡Infelis la que naix guapa!
Si are tornes á la terra,
veuria quantas esclaman
¡Infelis la que naix lletja,
que no la obséquian ni 's casa!

ENDEVINALLA.

Entusiasmo á n' als francesos;
los andalusos me portan;
sòch una prenda de traje;
en lo piano me tocan;
tinch botons y penjarellas;
de la música tinch notas;
y ab mon nom se califcan
ja lletjas, ja macas noyas;
y si aixis no m' endevinas
es perquè tens l' hora tònta.

XARADA.

Barcelona es dins primera,
es un pronom ma segona
que es usat en Barcelona
are y també temps enrera.

Del tot voldria un pilot,
dins de un tot del tot trobarl' hi,
¿vols mès que ab lo tot te parl' hi?
¡vaja endevina 'l meu tot!

Las soluciones se donarán en lo número prócsim.

CORRESPONDENCIA.

Sr. D. F. S. Lleyda. Estimem la deferencia y elógis, ab que honra nostre pobre semanari. Van los números tercer y quart per correu. Hem rebut los sellos inclosos.

D. M. R. U. Barcelona. No el podem complaure.—D. N. P. Cervera. Remetil, encara que sigui en castellá, que si fá per nosaltres ja 'l traduhirem.—D. J. F. M. Tarrasa.—Tambè ho disitjariam nosaltres, poder dar mès trós de novela, pero la dimensió del periódich no ho permet.

La correspondencia 's dirigirá á D. Vicens P. Mes-tres, Administrador de «Lo Esquirol» carrer del Pí número 5.

E. R. — JOAQUIM AYMERICH.

Estampa de Narcis Kamirez y Companyia, passatge de Esequi-dillers, núm. 4.